

afferre offensis potest, & suæ penitioris naturæ ratione; constat enim ex pluribus herbis, quæ singulæ membris principalibus subueniunt singulis. Dictamnū enim cordi accommodatur; quippe quod mirifice cor firmet, atq; conseruet. Eupatoriū iecur adiuuat, scolopendrium lienem, petrapium os uentriculi, hyssopus transfuersum septum, atque pulmonem: inula campana renes, ruta laxum intestinum, gentiana cerebrum, seseli uelicam. His omnibus uiperarum carnes miscentur, quæ ui suæ naturæ contra uenenata omnia genera, omnemq; illatam iniuriam auxiliantur. Igitur cum membra omnia prælidium sibi ex theriaca trahant, meritò malum sedatur, quod sitim creat, atque ita extinguere sitim congruum est.

ALEXANDRI APHRODISIEI PRO-

BLEMATVM LIBER SECVNDVS, THEODORO Gaza interprete.

1. **Q**UAM ob causam qui per arduam febrem insaniunt, ut laxius, sic plenius soleant respirare? Animam per neruos ac musculos fungi suis muneribus certum est. Pectus igitur, totusq; thorax per ea ipsa mouetur media: sed quoniam uires animæ læsæ sunt, deserunt suum officium, nec neruis & musculis ex æquo præterea imperant: itaq; meritò fit ut spiritus interstitutione reddatur laxior. Plenius tamen eius gratia rei effunditur, ut cor satis possit refrigerari; uis enim uitalis exurgit, & uim animalem stimulat, interitū planè minitans, nisi suum ad munus redeat, spiritūq; reddat, & trahat. Ergo quod anima exequi assidue propter morbum nequiuit, hoc uires cordis ob sui usus necessitatem amplitudine spirandi compensare consueuerunt.
2. Quam ob causam æstuosos esse necesse sit, quorum pulmo inflammatione laborat? Quoniam eorum pulmo humoris copiam continens, calorem excipit aduentitium: factus enim sic est, ut assidue moueretur: hinc uapores quoq; citantur, qui suam ob leuitatē sese ad sedem cerebri efferunt, qua cōcrescunt, & in naturam suæ originis transeunt. Quod idem etiam in balneis, atq; opertis lebetibus euenire uidemus: uapores enim suum omnem calorem amittunt, reddunturq; ex natura cerebri longe ortu suo frigidiores, atq; ita morbum creare aliquem possunt.
3. Cur tabe hi consumantur quibus gargar penitus abscissum est? Quoniam quandiu gargar tegumentum gutturis extet, aer qui per os trahitur recalescit, & antequam adeat pulmonem, delistit à suo immodico frigore: contra uero illo detracto, aer prius ad pulmonem defertur quam moderetur, itaque supra modum refrigerat, & sanguinem contentum in conceptaculis indurat, & pulmonem facit tardiozem: quod cum per uim pulmo moueri enitatur, rumpuntur conceptacula sanguinis, quamobrem tabem oriri necesse est. Hic addidisse non ab re forsitan sit, quid gargar, quid columella, quid uua oris significet. Gargar illa carnicula est, quam gutturi pro tegmento natura addidit, nomine ab soni genere indito, ut etiam susurrum, & murmur, & reliqua huiuscemodi nostri maiores nominarunt. Columella uitium gargaris est, cum scilicet in longum per fluxionem adducitur. Et uuam quoque gargar idem per morbum appellare solemus, quoties per inflammationem speciem accipit uuæ acini. Sunt qui fundibulum gargar ipsum appellent, eò quod supra amplius, infra arctius est.
4. Cur hominū malè rubeant, quorum pulmo inflammatione laborat? Quoniam sanguis cum in pulmone ebulliat, uaporē sibi similem emittit: quod enim oritur, similitudinem suæ originis præferat esse necesse perpetuum est. Hic igitur uapor,
- cum

- cum præ sua leuitate ad malas se extulit, cōsistit, atq; ita per cutis tenuitatē, ueluti per uitrum colorem suum ostendit.
- 5 Cur pituitā per hyemē nasci, augeriq; solitum est, cum per id tempus parte inferiore corporis simus calidiores, ut Hippocrates medicus libro Aphorismorum scribit: Quoniam cibos, quos per hyemem largius sumimus, uenter minus concoquere potest. Ergo larga ista ciborum copia pressus, calore infito quasi extincto, pituitam per refrigerationē gignit: quæ sanguis imperfectus quidam non perperam potest appellari.
- 6 Cur in terra Aegypto, quæ calidissima est, uinum fieri frigidū solet: contrā in Scythia, quæ frigidissima est, calidū fiat: Vinum omne calidū est: uerum quoniam aliud magis minusue alio hanc obtinet qualitatem, nomen illud contrarij habitus accipit, frigidumq; uocatur, quia longe minus calidum est. Terra autem Aegyptus uina frigidiora cæterorum scilicet cōparatione affert, quoniam calor illius cœli immodicus ita humum elaxat, ut calorem omnem soli intestinā euocet, atq; absumat. Scythia, quod frigida est, calorem ad ima terræ compellit, atq; includit, itaq; uina efficit calida, & ualidiora: quod idem etiam incolis terræ Scythiæ, & Aethiopiæ accidit. Aethiopes enim loca inhabitantes feruentissima, timidi sunt, & estominati, & nigri. Scytharum gens sedem gelidam tenens, animosa, fortis & candida est: quippe cum calor Aethiopibus eductus ad summa corporis sit, quod atro cutis colore indicatur: Scythis interiora teneat, situsq; in sedibus sit principibus, id est, corde & iecore, quod coloris candor planè ostendit.
- 7 Cur ex febre ardua pulmonis inflammatio exciteat? Inflammatione pulmonis febrem oriri arduam haudquaquā necesse sit, quoniam ardor ex bili proficiscitur flaua, quæ ad uentriculum & pulmonem è suis refluere conceptaculis solita est. Igitur natura cum uariè materiam noxiam reijcere tentet, si tenuis materia sit, & uires suppetant, & tempus calidum iuuet, per sudorem causam morbi exhaurit. Si è contrario, per aluum educit, aut per os euomit, quod magna ex parte facere solita est: quoniam & oris habitus in propinquo est, & bilis flaua efferrī aptior est quàm de ferri: quod cum se bilis pulmōni insinuet, membrūq; id impleat totū, excitat inflammationē, quam peripneumoniā nominamus. Ardor tamen nullus oritur, quoniam prius extinguitur, quàm ut possit cōmittere ardorem.
- 8 Cur febris tertiana quæ ex bili materia calida, agili, efficaci creatur, die uno prætermisso accedat: quotidiana, quæ ex pituita prouenit materia frigida, graui, hebetate, nullū intermittat diem: quartana diebus duobus intermissis conflictare incipiat? Quartana cum exiguū materiæ habeat, statim à sudore, aut uomitu potest digerit: itaq; accessio ad tertium usque diem protollitur, donec tantum materiæ moueatur, quantum ualeat infestare. Quotidiana, quod ex larga, crassaq; materia oritur, frequens est: morbum uero per copiam augeri materiæ constat ex febre continente: hæc enim quia sanguine abundante prouenit, nullam obtinet intermissionē. Quotidiana tamen, quia minus quàm continens habet materiæ, nō nihil intermissionis, quod uel sensu percipi potest, ostendit: multoq; amplius tertiana, quàm materia calida & tenuis condidit: atq; etiam longe amplius quartana: quo enim minus materiæ subest, eò lentius uenit accessio. Quin & quintana, & septana, & nonana committi potest, prout minus, minusue materiæ uitiatum est: sic enim natura statuit, ut sanguis qui nostra aleret corpora, cæteris omnibus materijs esset largior: pituita locum teneret secundū: nam hæc quoq; alere potest, bilis flaua tertio loco haberetur: hæc enim suam ob acritudinē usum nullū præstat alendi. atra bilis fortis esset postremè, quoniam naturæ est inimica, quippe quæ membra exedat, atq; interimat.
- 9 Cur ubi altera gena resoluta est, non ei remedia admoueamus, sed alteri? Quoniam cum duo musculi obiecti inter sese genas moueāt, si accidat ut eorū alteruter

resoluatur, reliquus suam uim integrā præterea obtinet, trahitq; ad se alterum languentē, ita ut pars sana rugetur, ægra distendatur, trahaturq;. Hoc idem etiam euenire oculis nouimus: nam si pupilla in angulum uergat ampliorē, minoris anguli facta resolutio est: si ad minorē, e contrario.

- 10 Cur si pes offendatur, inguen intumescere soleat? Quoniam uis animalis ad postremas usq; corporis partes per neruos se porrigit, atque ita cum oblaesus pes sit, crus quidem totum perreptat, sed nihil agit, quoniam locum nullum idoneum inuenit: post uero ubi in inguen ipsum decubuit, naçta iam sedem aptiorem subsistit, aggressaq; adenem, uitiat eius habitū, inq; tumorem excitat cōtrarium nature. Adenes corpora sunt parua, rotūda, laxa, inter amplas uenas & arterias posita modo cuneolorum, ne cōceptacula ipsa humida ex copia sanguinis mutuo putrerent adesur: & equidem eo ipso uenarum humore nutriuntur, & inflammati inguina faciunt, cōcallescentes scrofulas committunt.

σκιρρόνυμοι,
cōcallescentes,
indurati.

- 11 Cur capitis pars anterior calueat, unde caluaria nominata est, tempora hirtiora reddantur? Quoniam partes capitis eminentiores humoris indigent: quam obrem suos cōtinere potius non queunt: inferiores autē, utpote humidiores, pilorū copiam & gignunt, & seruant: quomodo etiam telluris loca excelsa, atq; saxosa parum fructificant, submissa & humecta fœcundiora sanè experimur.

- 12 Quam ob causam, cum ex quatuor elementis constemus, id est, igne, aere, aqua, & terra, non quatuor, sed tria illa contineamus genera, humidum, solidum, animale, siue spirabile? Quoniā, ut aliquibus placet, ignis in aeris transit naturam, quemadmodū & aerem cōcoctum extenuatūq; ignem gignere nouimus. Sunt tamen qui uel igneam ipsam naturā actu esse opinentur, ut non tria, sed quatuor enumerent genera ignium, animale, humidum, terrenum.

- 13 Cur in abscessuum doloribus frigus præcedere, febrem sequi solitum sit? Quoniam calor naturalis uehementia doloris conflictus cedit, ac recipit se ad loca interiora: qua de causa corporis summa refrigerantur, & sanguinis conceptacula concrescunt: post tamen ubi calor se recollegerit, expulsusq; bonis uiribus, partes sui corporis omnes aduersus iniuriā frigoris occuparit, sanguis concretus recalescit, atque diffunditur: itaque conceptacula uaporis repleta, accendere febrem possunt: adde quod cum membro affecto cæteræ omnes partes cōsentiant, iniuriā collectionis quasi propulsando, uires excernendo intendunt, ac excitant. Horror itaque frigusq; exultat: febrem uero posthac sanguis putridus accendit, & auget.

- 14 Cur ex fructibus alij partem inutilem intus contineant, ut palmula, pruna perfica: alij extrinsecus ea ipsa cōtineant, ut nuces, ut mala punica? Quoniam natura cum ortum æternū, uicesq; succedendi perpetuas moliretur, prætegenda, occultandaq; semina, quæ ortū præstarent, censuit: sic tamen, ne pulpā quidem suorum fructuum nudam relinqueret.

- 15 Quamobrē aut semen & pulpam eodem tegumento muniuit, aut semen ligno intus inclusit: pulpā autem membrana, aut corio, aut alio quolibet eiusmodi, quantum satis esse operuit: deniq; uariè de custodia fructuum, prout res exigebat & patiebatur curauit.

- 16 Cur fieri potest, ut qui carnes bubulas cōcoquunt, pisces saxatiles concoquere nequeant? Carnes bubulæ, quoniam duræ sunt, uī magna caloris conficiuntur, & concoquuntur: materiam enim patientem causæ respondere efficienti conuenit: aliter fieri non potest, ut effectus is prodeat, quem uel natura, uel hominis ingenium spectet. Quod si uenter supra modum calidus sit, piscis non paulatim concoquetur, sed subito corripietur, deuretur, fumigabitur, ut cruditatem penè quod accidit imitetur.

- 17 Cur homines qui tabe laborant, unguibus reddi aduncis uideantur? Ungues quia

quia corpore constant solido, tabescere nequeunt, quippe cum affici difficulter possit quod solidum sit: uerū carne undiq; tabefacta, speciem aduncam illam emetuntur, sensumq; decipiunt. Licet hic de tabe illa adijcere. Ulcus quod ex hoc uitio in pulmone cōmittitur, insanabile propterea est, quoniā nunquam pulmo quiescit: natura enim ita cōstruxerat, ut per motum cordis perennem pulmo assidue moueretur, atq; ageretur: Quinetiam cum pus per tussim efferatur, ulcus amplius lacerrari necesse est.

18 Cur in febriendo carnes minuantur, pili augeantur, & ungues: contra in conualescendo pili defluant, corpus augeatur? Quoniam alimenta pilis per excrementa administrari natura uoluit, quæ quidem excrementa redundare in febriendo solent per adustionem. Ergo ut corpus propter habitum malum enutrirī non potest, sic pilus abunde iam habet quo nutriatur: uerum cum uires suas colligere corpus incipiat, cōsumptis iam materijs omnibus, reductisq; quasi in puluerē, uapores deficiunt, atq; ita per alimenti inopiam pili defluunt: corpus tamen effectum cibos auidius trahit, liberaliusq; replens sese, augetur & uiget.

19 Cur si quod in urina subsidet, album sit, bonum dari indicium existimemus? Quoniam partes solidiores, firmioresq; nostri corporis, id est, ossa, neruos, uenas, arterias, colorem habere huiusmodi certum est. Coloris enim similitudo naturales iam uires reconciliari, corroborariq; indicat: quippe cum natura partibus solidis & firmis sedem suam crediderit: fit enim ut cum materia in conceptaculis concoquatur, & per urinam quod cōcoctum inutile est, excernatur, color quoq; rei concoquentis, qui albus est, destringatur, atque, ut ita loquar, delibetur. Quamobrem cum uires per febrē debilitatæ paulatim materiam cōcoquant uitiosam, principio parum agunt, itaque exiguum admodum cum urina mittunt, quod pro sua leuitate sublime specie aranæ supernatat, facitq; quod enæorema, id est, sublimitamentum uocatum est: deinde cum proficiant, ampliusq; possint cōcoquere, plus excernunt, quod in medio urinae consistens, facit quod nubeculam appellamus: eo namque magis delabitur, quo factum grauius est. Post, ubi per materiae morbosæ omnis cōcoctionem plenè excernitur, iam quod antè leue pendeat, graue pro sua copia subsidet, fundoq; uasis cōiungitur, redditq; quod hypostasim, id est, subsidens, siue substantiam nominamus, quod planè sanitatis est indicium. Materiam enim uiriatam, quæ integro permixta sanguini est, demum natura ex toto per concoctionem secernere, atq; reiicere potest. Albedo igitur subsidentis colorem solidiorum membrorū, hoc est, sedis uiriū seruari significat. Leuitas materiae concoctæ æqualitatem ostendit: quod partim enim crassius, partim tenuius est, inæqualitatem concoctæ materiae indicat, cōtinentia talis uidelicet, ut nihil distractum, discussumue sit, plenam uirium efficientiā præfert. Respondet pus in collectionibus subsidenti in urinis: uerum pus foetidum est, quoniam in angusto arcetur, quod putret, ut neque difflari, neque misceri possit cum sanguine, quippe quod per summa corporis cutis substare solitum sit: subsidens illud urinae, quoniam e contrario se habeat, merito foetore immune est.

20 Quam ob causam febrē bilis & faciat, & tollat? Facit cum exercitata acrior reddatur ut putreat: tollit, cum uiribus naturæ intentis ad id expellendum, quod detrimento est: ea quoq; foras uersus cōcurrat, atq; ita educta, causa morbi per suam de tractionem aboleat.

21 Cur oculi subsident eorum quos angor detinet? Quoniā per angorem anima intus uergit, itaq; corpus confidet, atque tabescit: cuius rei contrarium illis euenit, qui uehementer irati sunt: oculis enim redduntur propensioribus, uidelicet ob animæ impetum ad exteriora: fit enim ut quocunq; uis animæ tendat, eodem etiam instrumenta, materiaeque moueantur.

- 22 Cur ossa quæ ualidiora sunt ex lapsu, casuq; frangant, caro quæ mollior & mobilior est, ictus iniuriã euadit? Quoniam quæ ualidiora sunt, rei noxam inuehenti renitentur; itaq; sua persistendi cõtentione corrumpuntur. Quæ autem infirma, & mollia sunt, locũ rei dant occurrenti, & cedunt: itaq; tutius subterfugiunt. Licet hoc etiam in stirpibus, & in quibusuis alijs rebus conspiciari.
- 23 Quid est quod spadones proceros, blæsosq; faciat? Proceros humoris copia reddi, & caloris inopia, blæsos imbecillitas facit. Cum enim eorum partes inferiores nequeant sustinere superiores, facile peruertuntur: itaq; uitium, quod blæsitatem pedum uocamus, cõmittitur: quod idem etiam ædificijs accidit, nisi superior moles fundamentis respondeat.
- 24 Cur partes corporis nostri postremas rigere maxime soleamus? Quoniam tenebræ, neruosa, uesangues, atq; ob eam rem frigida sunt.
- 25 Cur per metum, aut horrorem pilis erigi solent? Quoniam affectus omnes refrigerant: refrigeratio autem foramina cutis adducit, & condensat: pilus quippe cum undiq; astringatur, intenditur atq; erigitur.
- 26 Cur homines melancholici munera quidem nature exequi ualeant: quippe qui cibos concoquant, atq; in sanguinem uertant: animi nullum munus integre exequi queant: haud enim recte hi cogitare possunt, quibus atra bilis redundat: quoniã uitiolus hic habitus sedem animi, qua sapimus, id est, cerebrum occupat, & deprauat.
- 27 Cur morbi qui crebrius ueniunt, curari possunt facilius, quàm qui raro? Quoniam quod saepius euenire solet, minus naturam infestat, uidelicet ratione assuetudinis: adde quod crebriores cõmittere parua deprauatio habitus potest: graues magna inducit: curatur autem facilius, quod ex causa prodijt leuiore.
- 28 Quam ob causam qui febriunt, plus siti quàm fame affligantur: qui cõualescunt plus famefcant, quàm sitiant? Quoniam sitis ex nimio calore febris cõsistit, quemadmodum etiam ijs qui bene ualent, si multum meri hauserint, sitis oriatur necesse est: fit enim sitis ex nimio calore, ut modo dixi, aut à siccitate, uidelicet humore absumpto: quod ijs accidit, qui ieiunarunt: uerum famem non sentiunt, quoniam multum uitiolæ materiæ suo in stomacho cõtinent. Contrã qui cõualescunt, propterea fament, quod febris late humores cõsumpserit: siti non infestantur, quod febre sublata corpus refrigeratur, & rehumescit.
- 29 Quam ob causam caudæ quorundã animalium abscisæ magis quàm reliquum corpus moueantur? Quoniam propter meatuũ suorũ angustia, magis seruant naturalem calorem, quo uis mouendi, & sentiendi cõtinetur: unde fit, ut etiam si quiescant, rursus moueantur, si tangas.
- 30 Cur medicina epota, oculi primum perturbentur, & caligent, post purgatione peracta, emendentur, atq; acutius uideant? Quoniam principio materias medicina mouet, trahitq; ad uentrem, quare uaporum copiam excitat, quæ ad caput effertur, perturbatq; cerebrum, ut neq; sensus, neq; cogitatio cõstare integre possit: post ubi materiæ excesserunt, extinctusq; est omnis uapor, nihil præterea est, quod uel sensum, uel rationem impediatur.
- 31 Cur tabidis & purulentis copia interdũ pediculorum oriatur? Quoniam pus humores corrumpit: humores denique uitiati calore naturali concalfacti, animalia creant: sicut etiam in cœno, aut quibuslibet fecibus enasci uermes cõsueuerunt.
- 32 Cur uehementius per ictum testium doleamus? Quoniam appendices testium sentire maxime omnium membrorũ possunt: adde quod natura summam uoluptatem ex pene oriri uoluit, ut propensiores essemus ad rem uenerẽ, qua una genus humanum seruari potest: atqui testibus cum pene, et cognatio & sedes communis est, ergo cõmunem etiam affectionẽ, sensationemq; sortiantur necesse est. At ubi magna sensio est, indidem etiam magna uoluptas exultat: ubi autem magna uoluptas est,

est, dolor etiam indidem uehementior: bono enim maiori, malum obijci maius certum est. Hic subiungere illa non incongruum censeo. Consensus rerum, atque affectus communis trifariam fieri solitus est; aut enim per cognationem, ut cerebri, & stomachi: habent enim communem copiam neruorum. aut per situs propinquitatē, ut cordis, & stomachi: sic enim cor sentit, quoties materia acrior stomachum mordet, moueturq; ad id expellendum quod molestum est. aut per imbecillitatem, & transitionem, ut cum pedis digito offenso inguen tumescit. Dum enim uis naturæ cum sanguine ad partem læsam festinat, adenes inguinis sanguine implentur, & contumescunt. Accommodari uel moribus, ac uitæ hominum tripartita hæc diuisio potest: dolemus enim uicem cuiuspiam, uel quia parentela cōiuncti sumus, uel quia uicini habitamus, uel quia casum audimus miserabilem: atque ita efficitur, ut affectio tum propria quædam, tum communis obuēniat.

- 33 Cur super lippitudine caput totondisse ad cutem iuuet? Quoniam melius caput difflatur, liberiusq; per suos meatus digerit materiā uacantem & fluitantem.
- 34 Cur ubi ex tenebris ad lucem, aut ex luce ad tenebras uenimus, non statim cernere ualeamus? An quod tenebrę crassiori, frigidiori q; cōstant aere, itaq; diducūt, confunduntq; spiritum, cui cernendi munus accommodatum est: lux uero quod clara, candida, & calida est, spiritum illum digerit, atq; dispergit: cum autem per temporis aliquantulum spatium affuescat, cernere integre potest: adde quod ex contrario subito in contrarium traducti, rei nouitate turbamur, ut minus cernere ex quo præterea ualeamus.
- 35 Cur in bestijs febres, omnesq; abditi affectus difficilius curent, periculosioresq; sint quàm in homine? An quoniā naturam, sentiendi q; potestatem parte intima sui corporis gerunt immerfam, nō ad exteriora per rationem euocandam, quemadmodum homines habent: ergo si ita est, merito sensus calorem percipit uehementiorem, uiresq; omnes naturæ prosternit, immergitq;: adde quod bestia ut affici minus apta quàm homines sunt, sic etiam curari difficilius possunt: causam enim malī uehementiorem urgere necesse est, quando quidem id agrotat, quod in morbum difficile incidit.
- 36 Cur bullæ, quas imber excitat, indicium afferant imbris uehementioris? Quoniam aquæ copia & uaporis spiritum multum gignit, & crassum: qui cum undique aquam subeat, erigatq; in deuexum, inflat, & facie uesicæ afformat: quomodo etiam uitrum inflari potest, & genus omne humoris cum ebulliat, conuerti in spiritum, atque intumescere solitum est.
- 37 Cur minus doloris per sectionē cutis caput integentis percipiamus, quàm cum quelibet alia pars secatur? Quoniam minus carnis musculosę in capite, quàm cæteris corporis partibus est.
- 38 Quam ob causam ex conualescentiū pedibus squamæ magna ex parte destrinantur, atque etiam ex manibus, quanquam raro? Propterea quia materia ferri deorsum aptissima est: & uero pedes à sede cordis positi longius, & ob eam rem frigidiores, minus excrementa concoquere atq; digerere possunt.
- 39 Cur tabes, scabies, lippitudo, mala & contagiosa sint: aqua intercutis, & stupor totius corporis, cui nomen apoplexia, transire in alium nunquā soleant? Quoniā oculus quidem, ut humidus, affectioni q; opportunus, facile morbois deprauatur radijs, qui cum spiritu à lippientis oculo proficiscunt: tabes autem putrem aerem reddit, qui tractus ab homine sano, pulmonem membrum affectu facile uitiat, & corrumpit. Scabies quoque cum per summa corporis sit, lentamq; saniem emittat, facile sese propagare, cutemq; integri corporis uitiare potest. Ceteri sanè morbi, aut positi intus cutem attingere nequeunt, nullam ue reddunt delibationem, ut aqua intercutis, ut stupor attonitus: aut cum per summa corporis natent, nihil

tamen humoris præ nimia sua lentitate, & siccitate, & corpulentia emittunt, ut albugo, ut lepra: aut positi quidem parte interiore sunt, sed quoniam nihil pestilens, atq; putrefaciens mittant, suum aliorum transmittere uitium non possunt, ut febres crebriores, & solitæ.

- 40 Cur nonnullis febre laborantibus lienes augeantur? An quoniam affluentius aquam hauriunt: est enim membrum id laxius, atq; fungolius. An quia debile est, materias illuc affluentes facilius excipit.
- 41 Cur senes & pueri magis, quam qui ætate sunt firmiore, calculosi sunt? Pueri ut edaciores, senes ut frigidiores, & imbecilliores, multa per cruditatem colligunt excrementa, quæ calculum contrahunt.
- 42 Cur titillatio & fricatio plantarum somnum affere possunt? Quoniam extrema neruorum eò concurrunt, & coeunt: his enim uehiculis, pertractatio illa leuis ad cerebrum usq; transmissa permulcet animum, atq; ad requiem, somnumq; inuitat. Sunt qui excrementis causam tribuunt, quæ tum sua proniore natura, tum motione pedum frequentiore ad palmas delabantur, rursusq; per mediocrem fricandi motum remeant, neruisq; aliquantisper ad cerebrum peruehantur, itaq; sede illa superiore oppleta, somnum concilient.
- 4 Cur ampliores, crebrioresq; lunæ defectus fiant, quam solis? Quoniam luna tam in terminos deficiendi coituum, quam in turbine umbræ ex terra per solis diametrum ortæ incurrit: & quidem crebrius lunam eò deuenire propter sui orbis celeriore solutionem necesse est. Sol per coitus tantum defectiõni deputatos obumbratur, cum scilicet luna cursum per eos agat, occultetq; faciem superiorẽ. quod tamen sol longe maior quam luna est, totus abscondi non potest, luna sæpius tota occultitur. Mouere æs ferrumq; multitudo, quoties luna aut sol deficit, consuevit, quasi spiritus quosdam uitiosos uelint depellere: haud enim per id tempus lumina benigne terram aspiciunt, neq; benefica delibatio inde manat, quæ mali, infestiq; spiritus repelli possint, & coerceri.
- 44 Cur infantes, qui septimo mense in lucem uenerint, uiuere possint: qui octauo, non possint? Quoniam septenarius perfectus numerus est, & ut Pythagoras censet, & omnes scientiæ numerorum professores autumant, octonarius imperfectus est. Itaq; quod tunc prodijt, imperfectum minus, quam aptum ad uitam est: quæ ratione etiam monstra uiuere nequeunt: quippe quæ non ex consulto naturæ orta sint, sed imperfecta, uel per inopiam, uel per superantiam & temeritatẽ materiæ, forma diuersa contra naturæ legem peruenerint: nihil enim imperfectum uel tempore uel forma à natura creari solet: quamobrẽ si quid tale erumpat, id edurare non solet. Nasci infantes mense septimo possunt, quoties uis affirmandi ualidissima est, & sanguinem sibi obtinet comodum: sic enim ocyus rem perficere potest. Sed si eò contrario est, decimo exeant necesse est. Numerum tam septenarium, quam denarium esse perfectum uariè constat: orbem namq; terrarum septem insignibus stellis regendum nouimus. Homo septimo mense dentire incipit: anno septimo dentes permutat: quartodecimo, id est, bis septem annis peractis, pubescere incipit: uigesimo primo firmam aggreditur ætatẽ: quod tempus ter septem annis cõsummat: morbi numero septenario iudicantur. Luna per septenarium suas accipit formas: menses septenis constant diebus: uocales literę septem sunt. Et denarius quoq; numerus ortum omnem, atq; interitum rerum complectitur: autor Aristoteles est: & numerus omnis ex denario oritur per repetitionem. Undecim enim & duodecim, & reliqui omnes sequentes unitates, quibus denarius constat, repetunt. Et homines præsci non tabulis, sed dextris suis rem de qua agerent confirmare solebant, uidelicet numeri denarij causa, quem digiti explent.
- 45 Cur ouum pressum utroq; extremo ambabus manibus frangi nequeat: pressum la-

sum latere facile frangitur: Quoniam per angulos tantummodo suos manibus renititur opprimentibus: est enim angulus, quod quacumque in structura ualidius consistet: adde quod pressum per extrema, parte minima sentit: pressum per latera parte ampla conflictatur, ut facile possit destrui.

- 46 Cur in tinnitu aurium digito in aure indito meatus diutius moueamus: Quoniam meatus sic ampliatur, & spiritum qui sonitum excitat, digerit atque transmittit. Quin etiam spiritus ipse qui per contentiore digiti motum attenuatur, secerni melius potest.
- 47 Cur foeminae omnes calculum sua in uesica lente concipiant: Quoniam ceruicem uesicae ampliorem quam mares habeant: hinc enim fieri potest, ut cum urina excrementum quoque eiciatur, quod calculum contrahit.
- 48 Cur genus stirpium syluestrium ualidius & laetius esse soleat, quam urbanum: unde dici solet, tellurem esse matrem syluestrium, nouercam autem urbanorum. Quoniam solertia naturae, non humani ingenij creatur: caret enim humoris nimia copia, quae fatiuas stirpes relaxat, atque effeminat.
- 49 Cur musculi transuersi insecti difficilius uniantur & curentur: Quoniae fibrae, filaque nervosa affatim ita inciduntur: natura enim neruum carpsit, in quo fila discreuit permulta, quibus carnem undique ueluti deducto, porrectoque stamine texuit, fecitque musculum nomine a similitudine muris animalis translato: cui sane oppositum neruum condidit, qui tendo a tendendo uocatus est, cuius extremum artubus partium mouendarum annexuit: cumque rem mollem dure coniungere ullius interuentu nequiret (sunt enim contraria) per ossa, medullaque membrum quoddam neruaceum addidit, quod copulam nominamus, eoque tendonis parte postrema alligauit, ex quo usu nomen copulae accepit. Musculum solers naturae ingenium alibi in globi speciem collegit, alibi in membranae planum attenuauit: denique pro usu membri mouendi musculum quoque aptissime accommodauit. Nam ubi membrum magnum, ac ualidum trahi deberet, ut crus, coactiorem, pleniorisque musculum afformauit: talem enim res postulabat, ut mouendi uim ampliorem contineret. Vbi paruum aut inualidum esset regendum, ut palpebra, aut ligula, musculum membranae similem addidit: quoniam membra eiusmodi parum potentiae mouentis desiderarent.
- 50 Cur aliqui fascinari possint, praesertimque pueri: Quoniam talem fortiuntur naturam, ut affici perquam facile possint, & immutari. Genus id uitij tale est: qui summa animi nequitia perpolluti liberali aliqua, exosculandaque forma conspicati mouentur, radios sui conspectus uitiatos transmittunt, quasi ueneno quodam uitio sui animi radios ueluti telum illinant, iaciantque in rem cuius inuidia tenent, & desiderio. Prodit igitur de pupilla radius exitialis, qui per oculos obducti hominis subit, uertitque quam aggressus naturam est, maloque habitu deprauat, ut mox corpus languescat, morboque laboret. Quam uero aditus per oculos pateat contagioni, constat etiam ex his qui mortua hominum corpora contueri recusant, ne radij sui conspectus aliquam sibi luem, pestemque referant. Sed omnium maxime pueri uitio illo capiunt: quoniam natura tenerrima sunt, facillimeque affici a quolibet possunt.
- 51 Quamobrem nonnullis suffientibus, aut euomentibus, splendorum quaedam imagines ante oculos obuersari appareant: Quoniam abductio uehemens pectoris & uentris humores sursum compellit, & spiritus: qui cum ad oculos ueniant, spiritum conspiciendi perturbant, atque deprauant, ita ut foris illas imagines ementiantur. Quod si uapor ductu oblongiori est, imagines etiam hac eadem forma apparent: item si bilis ex uitello cognominata uapore excitat, aurum imagines imitantur: si pituita mouet, albi suspicio occurrit. Ad summam, pro figura, coloreque causae uisa quoque imaginamur: qui tamen per febrem arduam delirant, atque insanunt, his de cerebro ipso uapores ad conspectorium spiritum funduntur: & uero qui oculorum suffusione infestantur, easdem illas sibi uidentur uidere imagines.

- 52 Cur qui aquam bibere consueuerunt, acutius uideant? Quod uini copia, flatus nimium excitans, spiritum conspectiuum, sensusque omnes perturbat & uitiat.
- 53 Cur qui oculis caesis sunt, uehementius ex lippitudine doleant, nec pati possint acerbiter medicamentorum? Quoniam oculorum humorem omnem, & a crystallo illum cognominatum, propensorem ad partem exteriorem, patentioremque sensui continent: at qui nigris sunt oculis, minus ob causam contrariam sentiunt.
- 54 Cur qui leuiter euomunt, pituita egerant; qui plenius, bilem; qui supra modum, etiam sanguinem? Quoniam qui uehementer intendunt, materias quoque imis infixas possunt euellere; pituita uero ut crassa illinitur, atque ob eam rem uel a leuiore excitatione moueri, ac reijci potest: quod si bilis quoque per uentrem innatet, ocyus mouebitur quam pituita. Verum materiae, quae in uenis continentur, egeri per medicamentum hoc modo consueuerunt. Natura cum corpus male habitum purgatione indigere animaduerneret, postrema uenarum ad uentriculum finiuit, quem admodum ad uulnam alias duxerat uenas propter menstruam purgationem, atque ad nares etiam alias, & ad sedem coniecit, ut inde morbis remedia per purgationem paterent: quae quidem ora uenarum coniuncta lex tandiu continet naturalis, dum aperiendi necessitas sit. Haec igitur quoties febres urgent acutae, sponte sua naturae per uim excretoriam patefacta, materiam amplis in uenis atque arterijs coniectam egerunt, aut per os, aut per aluum: at cum medicina epota sit, per uim ampliantur, permittuntque ex conceptaculis materias attrahi. Piper enim, & scamonea, & caetera generis eiusdem suo naturali calore ora aperiunt: deinde sibi quodque conuenientem materiam attrahere naturali quadam proprietate potest, ut dictum inter initia est. Sanguis tamen quoniam amplexus est a natura, charusque habetur, non nisi tractus per uim nouissime exit, cum scilicet ultra modum exinanitur.
- 55 Cur pondera facilius parte leua ferre possimus, cum haec infirmior sit, quam dextra? Quoniam dextra ut ualidior laeuae subuenit, leuatque aliquantulum onus: quod quidem officium laeua praestare dextrae suae ob imbecillitatem non potest.
- 56 Quam ob causam uinum, aut quemlibet alium humorem per fistulam exurgendo attrahere ualeamus? Censendum per uim inanem humorem posse efferi, non per oris attractionem: fistulae namque meatus plenus aeris uidelicet corporis praetenuis est: & cum fieri non possit ut duo corpora per idem tempus eodem in loco maneant, atque etiam eum locum esse inanem, id est, corpore omni uacantem, natura omnino recuset, necesse est dum aer canalis interior per oris suctionem detrahitur, humorem tantisper consequi, ut inane spatium non relinquat: quod idem etiam per id agitur instrumentum, quo admissio urinae elicimus: lana enim obturata detracta, spiritus etiam internus educitur, atque ita ne inane sit, urina attrahitur. Quinetiam medicinales cucurbitae eadem illa ratione sanguinem attrahunt: ignis enim admissus ubi extinctus est, facit ut tantum sanguinis attrahat, quantum loci ipse occupabat, ne inanesit a quo penitus natura abhorret: denique omnia, quibus hunc in modum quicquam attrahimus, ad rationem inanem referre omnino debemus: neque enim calor, neque oris attractio causae potissimae est, ut late in urinaria illa fistula patet, quae neutro eorum attrahit urinam. Sunt tamen alia quae sui caloris ratione possunt attrahere, ut thapsia illita: necnon & inualidum a ualido trahitur, & proprietate quadam occulta pleraque attrahunt, ut ferrum magnes, sanguinem membra.
- 57 Cur naturales potentiae natiuae, atque insitae sint, animales, aduentitiae omnes habeantur? Quoniam naturales, id est, attractoria, retentoria, immutatoria, secretoria ad ipsam tantum uiuendi pertinent rationem, neque plus quicquam obtinet, quam necessarium sit: animales uero & sensuales & motuales ad bene uiuendum commode planè adfunt: membra enim nisi alantur, interire necesse est: at si non uel moueant, uel sentiant, non idcirco intereunt: quanquam pulmo, quoniam uires habet trahendi, reddendique

dendiq; spiritus, idq; assidue ex periculo strangulandi exercet, insitam sibi simulet motionem. Naturales uero potentiae ordine atq; numero illo ob hanc causam habentur. Cibus & sanguis, quonia uacant anima, non ex sese possunt agglutinari, quo ali debent: quamobrem uim adesse oportet trahendi, quae fungi officio possit. Item cum corpus omne, quod mutatur, non sine ullo tempore, sed per temporis spatium mutationem patiat ab re quae agit atq; immutat, uim secundam adesse necesse est, quae contineat, subministretq; ad tempus, quantum satis sit immutandi potentiae. Vnde etiam tertiam quoq; uim esse oportet, cuius officium sit immutare. Sed cum uis haec immutatoria cōcoquendo partē quidem sanguinis utilem membrum adiungat cohaerendam, inutilem autē relinquat: quae cum permaneat, non iter tantūmodo claudat & foramina per quae sanguis alimentūq; permeet, uerum etiā putreat: cōstat uim quandam subiungi quartā esse necesse, quae partim per inuisibilem exhalationē, partim per sudorē ceterasq; uias sensibiles excrementū seceruat. Ordo hic est, & numerus naturalium potentiarū. Membra autem nō omnia ex aequo potentias quas enumerauimus, omnes sortiuntur, sed ea duntaxat quae sibi tantū operant, ut neruus, uena, os. Nam quae non modo sibi, sed etiā ceteris omnibus membris uictū emolunt, munereq; fungunt publico, haec unam habent potentiam intentā, & potiorē: uerbi gratia, uenter & iecur uim amplissime mutatoriam obtinent: lieni, stomacho, fellis folliculo, renibus attractoria potius data est: intestina atq; uelica excretoria plurimū ualent: uulua insignis per retentoria est. Proximum sanē quod de sensibus animaduertimus est: haud enim pro compari modo genera animalium omnia sensibus praedita omnibus sunt, sed olfactu canes praecellunt, uisu aquilae, gustu protogeustae animalia Indica, unde & nomen acceperunt, tactu serpentes, & quaedam aues, auditu anseres.

58 Cur sensus quinque tantum, non plures, neque pauciores habeamus? Quoniam pro rerum natura sensibilibus, atque numero, sensus quoque incondi debuerunt. Tactus enim asperum, laeue, durum, molle, atque ceteras qualitates, quae positae in solidis sunt, percipit: gustus dulce, amarum, salsum, cetera saporis genera, quae in humoribus succis uel constant: olfactus bene, male uel olentia, quae uaporibus tribuuntur: auditus sonos, & strepitus, quae ictu aeris efficiunt: uisus colores, qui tenuissimo, ethericoq; finitimo spiritu continentur: quippe res solida, resoluta, diffusaq; humor reddi: humor in uapore transit, uapor in aerem, aer in aethera atque spiritum tenuissimum, ita ut quasi series quaedam ex terra ad caelum usque deducatur perpetua. Liceat hic quid spiritus aeri intersit subiungere. Discrepat aer a spiritu tenuitate, & motu: spiritus enim aer concitatus est, qui cum concitetur, etiam extenuetur necesse est.

59 Quae ob causam caro corrupto ossi supposita, laxa sit, fungosa, & liuida? Quoniam ossis corruptio non nisi per habitum uitiosum fit, qui mutandi potentiam deprauat: qua deprauata, fieri non potest ut caro integra, solida, colorataq; gignatur: sanguis enim mutari praeterea ex naturae ratione non potest.

60 Cur acetum conspersum uuluae dolorem inuehat uehementem? Quonia uulua neruosa admodum est: neruis enim sentimus, & acetum ipsum per suam acredinem mordet, ac percutit: sicut etiam pectus aceto offendi nouimus, quoniam membranis & musculis constat numerosis. Neruosam uuluae esse texturam natura uoluit, ut sentiret praecipue, uoluptatemq; ob eam rem summam ex coitu uenereo caperet seminis gratia concipiendi. Sunt qui per discordiam quandam naturalem acetum uuluae aduersari existiment. Nonnulli strangulationibus uuluae, res bene olidas infra, male olidas supra per nares afferunt, rati esse animal, & propterea male olida fugere, accurrere uero ad bene olentia, atque ita ad propria sedem redire. Mihi uero uidentur bene olida, cum uim habeant tenuiorē, & calidam, lentam materiem concidere, & digerere, quae infestat: male autem olida, cum uiribus sint crassioribus,

foramina intersepire, ut uulua retrahi nequeat. Sed quanquam male olida uuluis profint, tamen comitialibus auertenda omnino sunt: faciunt em̄ ut qui eo morbo capi solitus est, collabatur, & estuet. Ergo uitandum pennas igni iniectas, lapidem gagaten, bitumen, cornu omne, lucernas, lapidem thraciam, qui aqua uritur, oleo extinguitur: denique omnia quæ crassos reddunt humores: quippe cum tracti uapores eiusmodi crassent spiritum animale, & cogant, præsertim cum iam aliquid ex se ipse habeat crassitudinis, & frigiditatis: atque ita efficitur, ut anima apto careat spiritu ad munerum suorum perfutionem, corpusque suum spiritali orbatum uehiculo premi, collabi, prostreni patiatur.

61 Qui fieri potest, ut quæ qualitatum contrariarum sunt, affectum eundem possint aduehere: rigor enim & calor concitat, & frigus: Censendum hoc causis agi diuersis: oritur enim rigor ex flaua bile ratione acritudinis, quæ membra pungit, & mordet: excitatur enim corpus ad id repellendum, quod tentet: cumque id ipsum frequenter faciat, uicissimque modo bilis superfluat, & impungat, modo membra concitent, atque repugnet, rigor exultat. Oritur item ex refrigeratione quoties natura per immodicam mutationem conflictat, suaque membra rursus frequenter excitat ad rem expellendam inimicam: modica enim refrigeratio chara, & accommodata nature membrorum est: immodica, abhorrenda, & noxia: membra primum obtorpescunt, deinde inhorrescunt, tum inalgescunt, & rigent, uario scilicet refrigerationis incremento.

62 Quam ob causam cum uinum cum pane febrientium imbecillitati concesserimus, febris nihilo per calorem uini aucta est, imò minor esse incipit: Quoniam exiguum atque inualidum dedimus: hinc enim facile concoctum, digestumque in omnes partes membrorum est: membra autem recreata, assumpti beneficio alimenti firmiora ad concoquendam morbi materiam efficiuntur: habet enim panis, & uinum ex proprietate quadam plus uirium, quam ceteri cibi ad alendum, firmandumque membra humani corporis, modo quis modice assumat. Ex quo illud Homeri, Et Cererem & Bacchum, nanque hinc uires, animique. Quinetiam odore suo hæc reficere, firmareque hominem possunt, & malum quoque sui odoris qualitate recreat, atque firmat, longeque magis si edatur. Et uero capreoli uitium, & myricæ, & rosæ, & his similia olfacta in febriendo recreare possunt, atque firmare.

63 Cur oleum nullo cum humore misceri patiatur: Quoniam lentum, crassum, & continens est, neque ullas in partes tenues consecandum, idcirco nullum humoribus locum dat subeundi, miscendique. Iunguntur autem queque, aut per confusionem, ut elementa, quæ primas suas qualitates omnino amittunt, cum coeant, corpusque unum augmentant: quanquam resolui à natura, restituique possint ad pristinam conditionem: aut per adiectionem, ut aqua iungi cum oleo solita est: aut per mistionem, ut hordeum cum tritico: aut per agglutinationem, ut lapis cum lapide: aut per agnationem, intimationem, & assimilationem, ut sanguis cum carne, uel cum medulla, uel cum osse: aut per affixionem, ut lignum cum ligno clauo adacto: aut per mutuam retentionem, complexionemque, ut ansæ ostiales. In his uero quæ animata sunt, ut qui per luctam suas manus conseruerunt, quoniam modo animus coniungatur corpori, nondum expositum est: nullus enim ex predictis modis conuenit animo, sed per habilitatem potius censendum iungi cum corpore animum, medio quodam interueniente, quod aliqua ex parte naturam continens utriusque, atque familiare utrique se exhibens, atque utrunque ingenue simulans miscet naturam incorpoream cum natura corporea, immortalē cum mortali, puram cum impura, diuinam cum terrena, uidelicet hunc in modum. Oritur spiritus quidam uaporis propè speciem gerens in iecore per calorem, humoremque, qui ea in parte modicè habentur: qui cum per uenam cauam cognominatam, ad sedem cordis ascendat cum sanguine, atque amplius recaleat, & extenuetur, in speciem propè aeris transit, rursusque

rursusque per arterias carotides ab aggrauatione cognominatas ad basim, id est, partem subditam cerebro effertur, qua in parte frigiditate cerebri moderatur, naturalique quadam proprietate afficitur, transformaturque in spiritum aethera plane imitantem, quo animus instrumento aptissimo utitur actionum suarum. Quinetiam aer qui naribus trahitur extenuatus in corde, ascendit ad cerebrum per arterias, alimentumque offert sese spiritui aethereo illi, & animali: hic igitur spiritus ut non incorporeus accommodari corpori potest, ut tenuior, syncerior, atque clarior, quam natura uulgaris corporis patiatur, iungi cum animo potest. Denique uinculum perquam idoneum corporis atque animi hic accedit, naturasque oppositas copulat, & suo familiari interuentu conciliat, atque continet: hic quandiu constans atque integer sit, facultatem recte cogitandi, agendi que omnia animo prestat: at cum a sua natura desciscat, si leuiter refrigeret, indensetur, crassetur, ineptum denique reddat ad intentas animi actiones, committit ut animus retardius, segnius atque ueternolius agat: sed si nimium refrigeret, factusque sit corpulentus, efficit ut animus suas penitus deserat actiones: quod his plane euenire uidemus, quibus sedes memoriae torpet, uitioque tenetur lethargo, aut ijs qui toxica hauserunt. Contra si immodice recaleat, moueaturque, fauere, insanireque cogit, ut tantisper animus disiungi a corpore per sui uinculi deprauationem uideatur.

64 Cur animantium alia parere plura, alia pauciora consueuerunt? Censendum naturam sic statuisse, ut quae breui tempore uiuerent, haec partu essent numerosiori, uidelicet ea de causa, ut uitae breuitas partus copia compensaretur. Genera eiusmodi sunt sues, canes, aues complures, pisces omnes. Quae autem diu uiuerent, haec pauca procrearent: quippe cum temporis amplitudo posset rei, quam natura spectaret, satisfacere. Sunt hoc in genere elephanti, serpentes, cornices, cerui. Quae uero mediocriter uiuerent, haec etiam partu essent mediocri. Stirpes quoque modo eodem illo fructificant: annua enim omnia, quoniam uitam breuem sortita sunt, largam seminis copiam effundunt, ut triticum, hordeum, milium. Arbores parcius ferunt, eo quod uitam agunt diuturniore. Mammam quoque animantibus pro partuum numero datae sunt. Quadrupedibus item intra sese foetificare, atque uterum ferre natura uoluit, ob eam scilicet causam, quoniam & corpore sunt ampliori, robustiorique, & terram pro sede sortiuntur, gradique non magno cum labore consueuerunt. Volucris partus foris conficiendos censuit, ut eo immunes essent onere & labore, quoniam & corpore sunt imbecillo, & per aerem agitantur.

65 Cur febrium accessiones certo uenire ordine soleant? Quonia tantum materiae putret, quantum a natura concoqui potest: quod cum materia concoquenda certa sit, potentiam quoque certam, tempusque certum esse necesse est. Subiungendum hic illa, quodque materiae genus suum habet uaporem. Sanguis enim uaporem humidum & calidum reddit more aquae feruentis: quod in lebetum tegminibus patet, atque in balnearum tectis, & in aere: sic enim nubes consistunt, & quemadmodum uapor aquae in rorem concrefcit, rursusque speciem aquae recipit, sic etiam sanguis stringitur, & sanguis iterum fit. Bilis flaua ueluti fuliginem agit calidam & siccam, ritu lapidis ignem sentientis. Atra bilis quasi fauillam emittit modo lignorum, quae deusta in cinerem aridum uertuntur. Pituita fumum humidum, crassum, mordacemque reddit instar lignorum uiridium, cum urantur: est enim quodque ortum eadem essentia, qua sua origo est.

66 Qua de causa mel inueteratum, aut supra modum coctum, amarum euadat necesse est? Quia suum omnem humorem amittit, qui calorem temperare immodicum potest: quemadmodum etiam quilibet humor alius dulcis affici solitus est, ut uinum, ut defrutum: unde fit ut etiam temporis spatium crassescat, & minuatur: & quemadmodum uinum quatuor illa continet, florem, qui leuissimus innatat: fecem, quae corpulenta subsidet: humorem, qui temporis absimitur spatium: partemque illam uina-

ceam, atq; idoneā alimento: sic etiam mel ex quatuor constat, eiusq; humidum recrementū illud uim quandam obtinet deterioriam: quapropter incoctum tergit & purgat: coctum alere tantum potest, eo scilicet quod fors superuacua omnis igne absumitur. Vt uero mel in uetustate amarescit, sic pingua omnia & oleosa rancida efficiuntur, ut butyrum, oleum, adeps. Hic de saporibus illa addidisse non ineptum fortasse sit. Dulcedinem plus caloris, minus humoris parit: acritudinem caloris & siccitatis copia producit: falsuginem plus siccitatis, minus frigiditatis committit: acorem frigiditatis, humiditatisq; copia gignit: austeritatē siccitas largior & frigiditas dant: amarorem siccitas & calor plenior creant: pinguitudinem ex humore pluri, & calore exiguo oriri censendum est.

67 Cur hominibus admodum uinolentis circumuerti omnia uideantur? Quoniā larga copia uini exhalationem spiritus uaporosi ad cerebrum mittit nimiam: qui spiritus cum digeri, atq; consumi nequeat prius, quā temporis spatium concoctionem exhibeat, per cerebrum uoluitur, & quacq; uersus percurrit, atq; ita perturbatus profluit per neruum conspectiuū, pupillamq; ad res conspectui obuias, facitq; ut tales uideantur, qualis ipse est. Affectum etenim interiorē foris esse imaginantur: quocirca efficitur, ut etiā caligent, & uertigine tantisper tententur: cuius uitij nomen à conuolutione aquarū deductum est. Neq; uero ex uino tantum, sed ex materijs etiam corporis accidere illud potest, quoties uaporem ad cerebrum nimium efferant, affectumq; moueant quæ caligo uocata est.

68 Quam ob causam cum nerui iidem à cerebro, & dorsi medulla in partes membrorum omnes transmittantur, nō eadem actio, sed uaria soleat prouenire? Quoniā non modo ratione essentia, uerum etiam structura euariat actio: alia enim strues & effigies nerui conspectiuus est, alia auditorij, alia gustatorij, alia eius qui in ore uentris positus est: neruus enim conspectorius ille perforatus porrigitur, auditorius explicatior tendit, atq; etiam magis gustatorius simplici ducitur serie: qui stomacho deputatus est, uoluitur in anfractum. Porro ampliorem in orbem se agit, qui uentrem perficit: quemadmodum & cithara, quæ fidibus uariè concinnatur: quippe quæ crassioribus, tenuioribus, intentioribus, remissioribus constet: aliter enim nunquam illa concinnandi amœnitas reddi potest. Quinetiam in reliquis membris, quorum aliquod officium est, uarium perspicere artificium licet. Iecur enim & lien carne quadam crispa, atque tortitia constat, quam & materia ceam, quod materiae similis est, nominemus. Renum quoque, & cordis caro sui generis est: stomachi uero fila, quæ in directum porrecta sunt, attrahunt: quæ transversa ducuntur, impellunt. Vulua profectò, & reliqua membra, quæ uim obtinent continendi, non nisi per obliquum filorum tractum suo funguntur officio. Venæ, & arteriæ, & membranæ membris omnibus usui sunt, ministriq; publici habentur. Membra autem ipsa suis quæq; distribuuntur muneribus, & lingulis singula actionibus delegantur, ut perspicuū sit, cui præcipue tribuere actionem debeamus.

69 Cur mulieres, quæ uterum gerunt, secundo aut tertio mense gustare aliquid improbè appetant? quapropter picare tantisper dicuntur, à pica, quæ terræ glebas suauiter elitat. Natura sanguinē omnem menstruū colligere in matricem necessariae foetus afformationis gratia consueuit, qui sanguis si uitiatus est, suum uitium ad os uentris transmittit, atq; ita stomachus ipse improba motus qualitate materiae, cibos alienos atq; incommodos appetit, idq; ipsum uariè peccat pro materiae subditæ conditione. Nam si atra sit bilis, carbones, aut lateres, & genus quodlibet fictile appetit: si pituita acida, saporis acidos concupiscit: si bilis uitellina, pingua quærit: si alia miscella quælibet sit, auiditas quoq; gustandi ratione illius oritur insolens. Veram hanc esse causam constat, eo quod nō omnibus prægnantibus hoc
idem

- idem usu eueniat. Sed cum plures sobrio appetitu degant, quibus scilicet sanguis ille collectus integer est, & uacuis excremento, uitium id ultra mensem tertium non protrahitur: foetus enim iam perfectior copiam absumere sanguinis potest, ut nihil praeterea sit, quod ad stomachum efferatur. Hoc idem etiam aliquibus esurientibus uel famis illa intolerabili, quam bulimum appellamus, atque etiam morbo maioris intestini laborantibus accidit, scilicet eadem illa de causa, quod stomachus materijs uitiosis refertus est: ex quo fit, ut his summopere proficit purgatio.
- 70 Cur autumnus inaequalis sit: habet enim eodem in die frigus, & calorem. De hoc uaria sententia est: alij enim ad abditam atque inexplicabilem causam illud referunt: alij uentos per id tempus uarios, & inaequales afflare aiunt: alij quod terra nimio aestatis aestu deusta, refrigeratur per autumnum: hinc calore adhuc extante, uicissim agi modo frigore, modo calore opinantur. Haud enim illi audiendi sunt, qui propterea inaequabilem esse autumnum existimant, quoniam medius inter hyemem & aestatem positus est: nam & uer medium est, quod non ita euariat. Hic adijcere illa non alienum est, diei & noctis spatium quatuor anni tempora plane imitatur: prima enim diei pars usque ad meridiem ueri similis est: meridies ipsa aestatem simulat: hinc ad uesperam species agitur autumnum. Nox deinde hyemem praefert, ut quae humida & gelida sit, propter solis absentiam.
- 71 Cur somnum lassitudo afferre possit, cum haec siccet, siccitas uigiliam pariat? Censendum non interne à lassitudine somnum proficisci, sed per mediam frigiditatem, atque humoris consumptionem: quippe cum lassitudo ex se siccitatem creet, siccitas calorem aboleat (humor enim caloris est nutrimentum) abolitio caloris frigus augeat. Igitur natura humido alimento consumpto, uitalique spiritu diminuto quiescit, ut acquirat, rependatque quod amiserit.
- 72 Cur lapis, aut ferrum, aut quid tale proiectum in aquam sine aliquo ligni sustentamento demergatur, ligno susceptum descendere nequeat? Censendum aërem per ligni meatum admissum lignum eleuare, ac facere ut innatet, quanquam pondus sustineat: at uero lapis, & ferrum, quia solidiora sunt corpora, praedensque meatuum contentum stringuntur, nullum sibi admitti spiritum patiuntur, atque ob eam rem nequeunt innatare. Sic enim & qui per undas interierunt, primum ad imum delabuntur, post aliquot diebus emergunt, & fluitant: cum enim corpus putret & tabet, spiritus oritur, quo pulmo, meatusque omnes implentur, corpusque eleuant, ita ut facultas sit innatandi. Vnde piratas quosdam, homines quos enecassent, pulmone exempto in altum proijcere, ne efferrentur, proditum est. Haec eadem ratio est, cur oua integra dimissa in aquam demergi soleant, urina & corrupta sustineantur, & supernatent: tabet enim humor eorum, & inflatur.
- 73 Cur testes gallorum gallinaceorum quos lacte saginant, amplissimi, & concocti facillimi efficiantur? Quoniam sanguis non modo serum in se continet, quod renes trahunt, sed etiam lentorem, quem sibi testes pro alimento hauriunt, crassiorum urina, tenuiorem sanguine, cuius speciem propè imitatur. Sed quandiu natura copia alimenti indigeat, quod quidem in aetate accidit puerili, lentorem etiam illum ad totum enutriendum corpus dispensare solita est: ubi autem multus desijt alimenti usus, uidelicet tempore pubescendi, colligit hunc ad testes: quae quidem res testium ipsorum amplificatione, pilorumque pubertatis ortu palam fit. Testes enim per id tempus augentur, & pubes pilo integitur. Sed cum iterum sanguine natura indigeat largiori, scilicet posteaquam foemina concepit, ut & foetum nutriat, & lac moliatur, lentorem illum à testibus reuocat, rursusque cum sanguine miscet, atque ita lac efficit: sanguis etenim albens, lac ferè est. Ergo quod testes gallinaceorum plus lactis hauriunt, scilicet blandimento lentoris, quem

suum in lacte comperiunt, plenius augentur, & alentiores, facilioresq; redduntur.

74 Cur mel illud comendemus, quod acrius sentitur, & mediocriter hoc idem calidum esse existimemus, cum acritudo non nisi per calorem immodicum consistere soleat? Censendum non acris mel, sed temperatum id esse, verum lingua suo calore plenius calefaciendo in acritudinem uertere; dulce etenim omne acris primum, post nimium incalescens, amarum redditur. Quod autem sacchar Indi appellant, mellis coagulum est, sole cogente rores, conuertenteq; ad mellis dulcedinem: quod idem monte etiam libano fieri certum est. Fit sacchar id proximum salis glebulis candidum, fragile: uim id quoque tergendum, purgandiq; mellis similem habet, & coctum ritu mellis nostratis non aequè atq; incoctum purgare potest: cibo tamen ita assumptum, aptius ad alendum est. Mel item quod galbanarium cognominamus, discrimen tertium mellis explet, pastu scilicet apum, quem galbana uitiat: prodest hoc illud ad oculorum claritatem. Quinetiam quod thymum redolet, uentrem iuuat frigidiorè. Aegyptium uero humidum, dilutumq; est, uidelicet ea de causa, quod flores tractus illius immodicè hument, ex larga Nilus amnis irrigatione. Omnium optimum insule ferunt, & loca maritima: quippe quae sicciora sint, & synceriora. Mellis montis Hymeti terrae Atticae laus praecipua datur, propter florum singularem praestantiam.

75 Cur lac frigidum sit, & cur facile concoquatur, probeq; nutriat, cum habitu sit frigidiori? Censendum lac propterea facile transire posse in sanguinem, quoniam è sanguine factum est, & ferè sanguis albefactus est. Album uero atq; frigidiusculum fit per mammarum adenes, qui albi sunt, & sanguine uacui, cum tamen suo in fonte aliquid habeat caloris, longe frigidius à mulctra expositum aeri euadit, quem admodum etiam semen. Cogendum non coagulo animalis, sed succo ficulno est, aut gutture gallinae, aut cnico: sic enim caseus concoqui, digeriq; expeditius potest.

76 Cur ulcera pulmonis curari non queant? Quia quod curatum iterum est, quiescere debet: unde illud Hippocratis medici, Pedis remedium quies est: motus enim confluuium agit materiae superuacuae, quae excitare potest inflammationem. Pulmo autem ob respirandi necessitatem in motu assiduo est: adde quod purulenta pulmonis repurgari non nisi per tussim possunt, quae suo intento motu ulcus lacerat, & dilatat. Quinetiam quod membrum illud humidum, calidum, laxum, putredini opportunum spiritus conceptaculum est, refici propterea nequit, nisi à natura una primordio seminis.

77 Quam ob causam homines qui ex ardua febre insanunt, robustissimi, quando insanunt, sint: soluti insaniam admodum debilitent, & langueant? Quoniam siccitas per cerebrum & neruos agitur immodica: robur enim ex siccitate neruis acquiri certum est: sedata autem insaniam, lassitudinem sentiunt, quod iam sensus integrior est, & nerui molliores redduntur, & laxiores.

78 Cur pisces saxatiles concoctu faciliores sint? Quoniam aqua saxis uicina moueri, etiam cum serenum est consuevit: durum enim ac molle, quoniam contraria inter se sint, quiescere nequeunt cum inuicem tangant: at quod mouetur, tenuius reddi solet, quam quod quiescit. Ergo pisces quoque agitati per aquam synceriorres, puriores, & inde concoctu faciliores euadant, necesse est. Haec eadem ratio est, cur auium alas concoqui faciliores, quam reliquas corporis partes experiamur.

79 Cur ijs balneum non praecipiamus, qui febre continua iam laborare desinunt? Quoniam materiae noxiae, crudae, crassaeq; adhuc constant, corporeq; absolui nondum patiuntur: quantum materiae autem utilis sit, id tenue, atq; liquidum substat. Ne igitur calor balnei prius utilem partem ut tenuiorem, quam inutilem trahat, abstinendum à balneo est: neq; per id tempus tantum, quo morbus minuitur, uerum etiam quo incipit, & omnino quo materia minus concocta est.

80 Cur medici hominibus febre laborantibus hectica, ab habitu nominata, parum aquae

aquæ bibendū ante cibum præcipiant: Vt membra solida quæ persiccant, humefiant, reddanturq; aptiora ad solidioris alimenti agglutinationem, agnationemq;. Hinc artifices quoq; tectorij operis, prius quàm admoueant calcem, aqua parietem aspergere soliti sunt, ut tenacius incrustetur, & firmitus.

81 Cur omnia dulcia lienem & iecur augment: Iecur per sui habitus similitudinem facilius rem dulcem attrahere potest: calidum enim, atque humidum est: lien uero cum partem sanguinis feculentam de iecore trahat, sanguinem quoq; elicit largiorem, uidelicet pro copia, quæ posita in iecore est: quod quidem tantisper agit, quandiu inualeat uis eliciendi, unde nomen sortitus est.

82 Quam ob rem uehementer percussi parte capitis quæ tempora appellantur, in tereundum sit: Quoniam musculus, qui eam continet partem, ex cerebro oritur, uicinusq; illi politus est. Consentiens igitur cerebrū, ictumq; cōmunē accipiens, dolet, atq; contrahit: & spiritus quoq; animalis unā cum eo constipat, atq; crassescit: itaque animus cum idoneo careat instrumento, à corpore confestim discedit: uinculi enim corruptio, solutionem afferat rerum conuinciendarum necesse est.

83 Cur homines, quos ingens tonitruū strepitus attonitos fecerit, intereāt, aut certe amentes degant: Eadem illa ratio est, quā proxime diximus: ictus enim immodicus aeris, cerebrum atq; spiritum animale per aures subit: quam ob rem spiritus ille contrahitur, crassescitq; deniq; ineptus ad animi actiones redditur: & cum immodicè incrassescat, etiam discessum animi à corpore agit, quæ mors est.

84 Quam ob causam oui uitellus cōcoctu facilis, albumen difficile est: Quoniam uitellus calidus, albumen humidum, & frigidum est. Ouum quippe qualitates elementorum omnes complectitur, & quatuor illa rerum primordia planè in se sita ostendit: tegmentum enim testaceum terræ proximū est: liccum nanq; & frigidum: albumen aquæ conditionē gerit: humidum enim & frigidum: spiritus in albumine contentus pro aere est: calidus enim, & humidus: uitellus ignem representat: plus enim calidus, minus liccus, neque colore igneo uacat. Denique orbis uniuersi, quem mundum uocamus, speciem in ouo dixeris demonstrari: nam & ex quatuor constat elementis, & in sphaeræ faciem conglobatur, & uitalem potentiam obtinet.

85 Cur sterco hominum, qui morbo maioris intestini laborant, speciem gerat bubuli: Quoniam morbus hic ex pituita magna ex parte oriri solitus est: pituita autem copia putrescens spiritum agit, qui feces subit, inflat, tumefacit, atq; ita similes bubulis reddit: unde fit sepius, ut uel in aqua ualeat innatare. Bubulum autem inflari propterea arbitrandū, quoniam plurimum bouum pabulum palea est & fœnum, plurimusq; proinde spiritus mouetur.

86 Cur membrana cerebri pleniore uulnerata, oriri per secturā soleant, quæ fungorū nomine appellamus: Quia uapores qui ex cerebro assidue proficisci, digeritq; per rimas consueuerūt, diliecto iam ossē, amploq; patefacto itinere, effluunt uniuersi, ossiq; gelido occurrentes concresecunt, & speciem fungi capiunt: quippe qui supra ampliusculi, infra prætenuis uidelicet loci ratione perficiantur.

87 Cur pituita, quæ crassa & frigida est, & inde apta ferri deorsum, sæpe ad caput ex pedibus ascendat: Censendum non ex se pituitam posse ascendere, sed per uim fecernendi, quæ indita membro cuiq; est: hæc enim quamuis in pede nocens illa materia sit, tamen depellere sursum potest: quod cum membra omnia faciant, tandem ea in parte consistit materia, quæ minus depellere potest, quàm satis sit.

88 Cur per statum aeris pestilentē, homines multi & inæquales malo eodem intereant: quæ quidem res tollere fatum uidetur, id est, necessariā rerum cōsequentiā, quā stellarū ordini, & motioni tribuimus. Censendū illos homines rapi conditione cœli pestifera, qui concepti natiq; sunt tali motu stellarum, ut longinquo

tempore uiuere nequirent: quemadmodum enim ædificium uetus atq; infirmum facilius impetu uentū corrui, q̄ nouum, & ualidum, sic etiam homines, qui ex fato uitam sortiti sunt breuiorem, expeditius ab aeris uitio mouentur, & capiunt. Malum autem commune propterea est, quoniam aer, qui syderum pestilentī defluuio uitiatus est, idem continet omnes, atque ab omnibus trahitur.

89 Cur multitudo per crapulam uino uini molestiā leuari dicere soleat? Hoc et si uulgare est, uerē tamē alseritur: quippe cum membra per nimum uini calorem resoluta, uini adiectione recreent, firmenturq; ut spiritus coactos, tentātesq; caput discutiant & depellant, præsertim si temperatū est, quod secundo hauritur. De uino hæc annotare non alienum hic est. Vinum si exiguum bibatur, salubritatem largitur: si modicum, facundiam parit: si immodicū, & menti obest & corpori, ut Theagenes quoq; poeta inquit: Meri copia noxia est: at si quis eo recte utatur, nō noxium, sed percomodum est. Liberum patrem bacchis comitatum non inepte effingunt: choreā enim quā uini hilaritas extruit, baccharū cœtus designat. Satyros eidem coniungūt ratione agilitatis, facilitatisq;. Lydiam etiam addūt, quoniā per immodicū usum uini, hominē resolui necesse est. Quinetiā pardi sectantur ob eam causam, quod multa & uaria imaginant, qui multum uini hauserint: animal enim hoc uaria integitur pelle. Vnam ex bacchis Agauen matrem Penthei suū discerpisse filium narrant, eo quod multi per uinolentiā facile in homicidiū ruūt. Nudus fingitur Bacchus, quoniā uinum mētem atq; animū detegit, & patefacit. Arlit Venerem Bacchus, arlit Ariadnam: uino enim inebriatis, libido maxima oritur. Neq; caluus quidem Bacchi comitatu deest, scilicet propter cerebri detrimētū, quod usus uini immodicus inuehit: amittit em̄ uires suas sedes hæc animi, atq; marcescit: unde uinū maronē à marcore pleriq; nominant. Nec non & Pana hīce adesse uolunt, uidelicet ob summā uini potentiam, aut ob uarium eius feruorem, uiresq; uarias. Tangitur Bacchus à fulmine prius quā ueniat ad lucē, eximitur utero matris, coniectus in femur patris clauditur, quoniam uinum per sape fictilibus contentum soli exponitur, atq; ita uires in plenum accipit, & saporem. Sorores quatuor Bacchus habet, quoniā uinum mutationes quatuor recipit. Sanguis ex materijs nostri corporis uino tum in habitu, tū in natura respōdet. Quem admodum em̄ ex quatuor uinum constare partibus exposuimus, sic sanguis quadripartitus est, quippe qui partē habeat dilutissimā, quam renes hauriunt: & tenuē quandā ueluti florem, quam fellis folliculus trahit: & crassā ac feculentā, quam lien capit: & puram atq; syncerā, quæ digesta in membra alere potest modo uini, quod sua tantum parte syncera præstare alimoniam potest.

90 Quam ob causam præputiū, & genarum partes tenuiores discissæ, coniungi, agglutinariq; nequeant? Omnino quæ ex semine natura creauit, hæc destructa recreari non queunt: non enim neruus, non uena, nō membrana, non reliqua generis eiusdem suam possunt recipere integritatem: ergo non immeritō ista quoq; refici nequeunt, cū semine orta sint: at quæ principio sanguis cōstituit, hæc denuo gigni recreariq; possunt, eo quod sanguis nulla in parte ætatis deesse potest.

91 Cur uinacea, & zizania, & grana ficulna integra, ut ingessimus per aluū egeri soleant? Vtrum quia parua admodū sunt, & sicca, ideo concoqui nequeant. An quia semina sunt, & generandi perfecte obtinent facultatem, resolui non patiant, sed peruicacius ad eum finem edurant, cui sunt destinata à natura: hac enim de causa specie quoq; globi formata sunt, quæ omnium figurarum perfectissima est.

92 Quam ob causam parte iecoris gibba intersepta, iugale collo subiectum graue sciat, & dilabet? Quoniā uena à trunco cognominata, quæ ex parte iecoris gibba ad collum usq; ascendit, iamplificata per interseptionē infartionēq; grauius ponderat, tenditq; deorsum: quemadmodū intestinū quoq; carnibus, aut quolibet alio corpore

corpore infartum deferri cogitur, atque collabi. Sic enim uena illa detracta iugalis, interiora secum trahit, mouetq; dolorem. Tussis quoq; ijdem arida infestatur: malus enim iecoris habitus efferens sese ad membra spiritui deputata, excitat illa ad rem depellendam quam urget, atq; inde tussis exultat.

- 93 Cur uulua una omniū membrorū aspera parte interiore est? Habet em̄ quosdam excessus, quos caliculos, siue acetabula appellamus, ut semen humidum possit retinere; humor etenim omnis facile per leuem corporis faciem labitur; hinc enim & artifices tectorij operis scalptis parietibus calcem admouent, ut per caua & summa asperiora crusta contineatur, & hæreat. Hac uero de causa semen quoque ipsum lentum, glutinosumq; factum à natura est, uidelicet ut tenacius insidere possit, & firmius.
- 94 Cur multi, cum suam urinam exitum appetentem retinuissent, resoluti sint, atq; destillatione urine laborarint? Quoniã uelica nimium plena, extumescenteq; ultra modum, humorē ex natura membranæ inditum omnem expressit, atq; ita licior facta est, ut præterea contrahi nequiret more pellis, quæ exiccata extendi nō potest, nisi aqua mista cum oleo diluatur. Fieri autē urine destillatio solet uel per musculi resolutionem, qui ceruicem urine claudit, uel per exulcerationem ipsius uelicæ, uel per iniuriam calculi: mordetur enim uelica, aut aggrauatur: itaq; excernere incitatur, quantum urine receperit minimum. Difficultas uero urine nomen generalius quàm destillatio est, licet & coquendi, aut audiendi, aut spirandi difficultas.
- 95 Cur uehementer ij sitiant, quorum uentrem inferiorem fluctio exercet? Quoniã humoribus deorsum collapsis stomachus resiccatur: sitis autem nō nisi per siccitatem oriri solita est.
- 96 Quid est quod lachrymas moueat, cum angamur? Spiritus qui per angorem affectus est: hic enim ad cerebri membranam effertur, atq; humorem ibi positum exprimit: quod idem uel præ nimia lætitia potest euenire.
- 97 Cur barba spadones careant? Quoniã calore uacant, quo pili & oriuntur & augentur.
- 98 Quamobrem qui pueri execti sunt, uocem reddunt acutiorem, quàm qui adulti, quos gallos nominamus? Quoniã per id tempus execti sunt, quo meatus sunt arctiores: spiritus autē eo tenuius sonat, quo per angustiora extruditur.
- 99 Cur cibo tam humido, quàm sicco ingesto eructemus? Quia spiritus uel cum cibo admittitur, uel post ex concoctione mouetur: qui cum tenuior sit, petit superiora: itaq; per os extruditur, quam rem ructum appellamus.
- 100 Cur alij magis, alij minus concumbere ualeant? Quod alijs alij sunt calidiores.
- 101 Quare qui ex luce amplissima ad mediocrem uenerunt, cernere protinus nequeant? Quoniã lux mediocris propius ad tenebras, quàm amplissima illa accedit: tenebræ autem suam ob crassitudinem uim conspiciendi obfuscant.
- 102 Cur mulieres uulua male affecta mente labantur, & delirent? Quoniã membrum id natura cōstat neruosa, suaq; primordia è stomacho, atq; membranis cerebri ducit, quod uel ipso contextu palàm est.
- 103 Cur mulierum menstrua colligantur? Quoniã per uitam, quam ociosiore degunt, amplius materia superuacua redundant: at sanguis largior in homine, quàm cætera materiarum genera est; ergo meritò ijs, cum amplius uacet, egeri leuandi corporis gratia solitus est.
- 104 Cur pestem lippitudo magna ex parte præcedere solet? Quoniã pestis spiritus affectio est: quod cum spiritus motus, uitiatusq; efferatur ad caput, oculos per turbat, eosq; prius quàm cætera uitiat, utpote qui tenuior atque mobilior sedem adeat oculorum.

- 105 Cur homines tremuli cum bibant, circumferri soleant? Quia uini calor immodicus nervos subit, et spiritum contentum in his perturbat, qui ex sede cerebri ducitur.
- 106 Cur bestiae statim ab ortu naturae ambulare queant, homines nequeant? Quoniam bestiae calorem omni ex parte sui corporis parem continent: homines plus caloris habent in capite: itaque non ante erigi, ambulareque possunt, quam modo aequali calor in omnes partes corporis digeratur.
- 107 Cur qui nervorum distentione laborant, si arduè febriant, liberari distentione possunt? Quoniam ex refrigeratione afflictioneque spiritus contenti in nervis distentio oritur, & ex calefactione aboletur: febris autem calida est.
- 108 Quare qui bilem atram euomerunt, periculo pateant? Quoniam nulla praetera bile substante, sanguis ex iecore trahatur necesse est.
- 109 Cur à mictu spiritus aluo excedere soleat? Quonia quandiu plena uesica est, rectum intestinum, quod sibi subditum habet, premit: egesta autem urina relaxatur, atque ita spiritus in intestino illo detentus labitur, atque effluit cum sono.
- 110 Cur ubi eminximus aut oscitati sumus, inhorrescere consueuimus? Quoniam aliquid spiritus calidi excurrit, cuius detractio corpus refrigerari congruum est.
- 111 Cur albugines aut uutiligines acu adacta nullum sanguinem emittant? Quoniam calor omnis summis ex meatibus, uel recessit, uel difflatus, exactusque est.
- 112 Cur pleraque omnes mulieres cum conceperunt, picare, id est, appetere saporibus minus conuenientes soleant? Quoniam conceptus praeter naturam est, affectus autem stomachi, uitium id est quod picam uocamus, quemadmodum auaritia, & fastidium.
- 113 Cur febres quartanae diuturniores ceteris omnibus esse soleant? Quoniam in ea materia peccatur, quae terrena maxime est: terrenum autem omne graue est: quocirca merito quartanae & lentius repetunt, & longius tenent.
- 114 Cur ulcera articulorum reduci in cicatricem nequeant, quod in plerisque aduertimus? Vtrum quod plus materiae in articulis est. Ergo cum materia largius illuc confluat, acrior redditur, itaque maturius siccatur. An quoniam articulorum postremum cartilago est, idcirco cicatrix firmari nequit, sed labitur.
- 115 Cur aqua pluuia leuior sit, cum ex mari hauriatur, quod graue est? Censendum quamuis ex mari hauriatur, spiritus tamen agitatum tenuem efficit, & leuem.
- 116 Cur res frigida omnis ossibus, dentibus, nervisque inimica est? Quoniam haec natura constant terrena: terrenum autem omne frigidum est: ergo quod frigida qualitas augeatur, merito accidere detrimentum potest.
- 117 Cur qui per febris ardorem insaniunt, pulsus arteriarum habeant leuiorem: qui per lethargum uitium memoria obtorpescunt, pleniorē reddant? Quoniam alteri spiritu relaxato cerebri delirant, alteri eodem illo spiritu crassescente, grauescenteque premuntur, & infestantur.
- 118 Cur febribus quibusdam per sudorem leuatis cordis periculosa affectio sedari soleant? Quoniam materia uitiosa partim difflatur, partim resoluitur.
- 119 Cur per hyemē plus cibi assumere, pleniusque concoquere possimus? Quoniam calor nostri corporis pulsus exterioris frigoris uehementia, ad sedem interiorē se recipit: itaque facit, ut cibus plenius & concoquatur, & assumatur.
- 120 Cur qui nimis concubuerunt, si praetera coeant, sanguinem uice seminis emittant? Quoniam semine omni exhausto, nullus humor promptius sanguine rei uenerae se offert.
- 121 Cur nerui non quemadmodum puncti, ita etiam praecisi excitent inflammationem? Quoniam spiritus inaequali punctiois segmento occurrens, retorquetur, atque in se coactus stipatur & recalescit: at praeciso penitus neruo, spiritus effluit omnis, & abit.

Malacia uocat Plinius.

- 122 Cur sudores qui ante accessionem uenerint, graues sint & molesti? Quoniam qui febrem sequuntur, per relaxationem, remissionemq; effluant: qui antecedunt, per expressionem utiq; uiolentiorē extringantur.
- 123 Cur os ieiunum grauer oleat? Quoniam stomachi acritudo nisi cibo recenti temperetur, insuauem reddit exhalationem.
- 124 Cur nullus in corde morbus possit consistere? Quoniam per membri opportunitatem antè mors rapit, quàm morbus pateat.
- 125 Cur scrobe iuxta mare effossa dulcis aqua comperiatur? Quoniam mare transmissum, liquatumq; per terram, suam crassitudinē omnem amittit, inq; humorem dulcem extenuatur.
- 126 Cur ambusta difficulter cicatricem recipiant? Quoniam per ignem meatus corporis omnes extruduntur, obliteranturq; ut caro propemodū mortua sit: fit enim ut materia in hisce inclusa, perquam difficulter educatur.
- 127 Cur homines natu maiores uinosi esse consueuerunt? Quoniam per aetatem refrigerati, calorem desiderant. Vinum autem calorificum est.
- 128 Cur pondus facilius parte leua quàm dextra efferre ualeamus? Quoniam materia partis leuæ oppressa plus edurare, pati q; quàm dextra potest: quippe cum altera difficilior, altera facilius moueatur.
- 129 Cur pars dextera sanabilior sit quàm leua? Quoniam per exercitationem ampliore materia compescuntur, reddunturq; sanitati opportuniore.
- 130 Cur mel ulceribus acre, gustui dulce sentiatur? Quoniam ulceribus horridis, resiccatisq; mellis tenuitas occurrit: tenue autem omne acre est. At gustus quia humidus est, mellis percipere potest lenitatem.

SECVNDI ET VLTIMI PROBLEMATVM ALEXAND. APHRODISIEI LIBRI FINIS.

